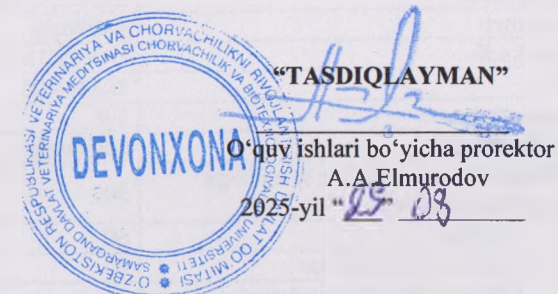

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

DORIVOR O'SIMLIKLAR FLORASI VA SISTEMATIKASI

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Kunduzgi ta'lim shakli uchun

Bilim sohasi:	800000	–	Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000	–	Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi:	60811100	–	Dorivor o'simliklar yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi

Modul / FAN SILLABUSI
Biotexnologiya va ekologiya fakulteti
60811100 – Dorivor o'simliklar yetishtirish va
qayta ishlash texnologiyasi ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	<i>Dorivor o'simliklar florasi va sistematikasi</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	DO'FSB1408
Yil:	2024-2025
Semestr:	1-2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	300
Ma'ruza	60
Amaliy mashg'ulotlar	90
Laboratoriya mashg'ulotlari	–
Seminar	–
Mustaqil ta'lim	150
Kredit miqdori:	10
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	“Dorivor o'simliklar florasi va sistematikasi” fanini o'qitishdan maqsad – o'simliklar florasining chegaralanish tamoyillari va sistematiik tarkibi, floraning geografik va genetik elementlari, o'simliklar qoplamining tarixiy o'zgarishi, floristik rayonlashtirish birliklari (floristik dunyo, floristik voxa, provinsiyalar), birlik ajratish tamoyillari, o'simliklar sistematikasining davriyligi, uning hozirgi zamon evolyutsion nazariyasi bilan uzviy aloqadorligini o'rgatishdan iboratdir.
------------	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Biologiya
2.	Botanika
3.	Geografiya
4.	Ekologiya

Ta'lim natijalari (TN)

	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, dorivor o'simliklarning florasi,

	nomenklaturasi, ularning klssifikatsiyaga solish, foydali o'simliklarni boshqacha qilib xom ashyo o'simliklari deb ham yuritish mumkin.
TN2	Xom ashyo o'simliklari bu, tabiiy flora tarkibida uchraydigan bevosita to'g'ridan to'g'ri ishlatiladigan yoki qayta ishlov bergandan keyin ishlatilishi mumkin bo'lgan turlarni o'rganish va ilmiy dunyoqarashini shakllantirish.
TN3	Dorivor o'simliklar florasi va sistematikasi fani va uning qishloq xo'jaligiga oid fanlar o'rtasidagi ahamiyati. Respublika va horijdagi ekologiya va atrof-muhit muhofazasi xizmatining tarkibi va faoliyati. Tabiiy boyliklarini qayta tiklanishini ta'minlash va atrof muhitni xolatini yaxshilash haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Dorivor o'simliklar florasi va sistematikasi fanining maqsadi va vazifalari. Rivojlanish bosqichlari. O'rganish usullari. Irsiyat va o'zgaruvchanlik to'g'risida tushuncha. Irsiyat va o'zgaruvchanlik to'g'risida XIX asrgacha olib borilgan tajribalar, taxminlar va gipotezalar haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar orqali biologik hodisa va genetik jarayonlarga uslubiy yondashish, biologik va ekologik jarayonlarni hamda organizmlar to'g'risida olingan ma'lumotlarni statistik tahlil qilishi;
TN6	Grammatikasi qonunlari asosida dorivor o'simlik tarkibi tuzishi, strukturasi va ularning nomenklaturasida maxsus qisqartirishlar, lotin tilida grammatik sistema asosida atamalarni tog'risida tasavvurga ega bo'lish;
TN7	Dorivor o'simlik bo'yicha o'simlik organlarini va ularni amaliyotda qo'llash; talaba yakka tartibdagi va umumiy terminlarni amaliy mashg'ulotda tahlil qilish usullarni qo'llashi, xulosa chiqarishi, muammoli vaziyatni hal etish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar to'plami va ulardan foydalanishi, ilmiy tushunchalarni tushuntira olishi, muammoli vaziyatlar bo'yicha yechimlarni bo'lish va ulardan foydalana olish;
TN8	Lotin grammatikasi qonunlari asosida o'simlik atamalarni tuzishi; xatosiz retseptlarni o'qiy olishi, ilmiy tushunchalarni tushuntira olishi, muammoli vaziyatlar bo'yicha yechimlarni qabul qilish ko'nikmalariga ega bo'lish;

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Dorivor o'simliklar florasi va sistematikasi fanining maqsad va vazifalari.
M2	O'simliklar florasi. Floraning chegaralanish tamoyillari
M3	O'simliklarning mintaqalar bo'yicha tarqalishi
M4	O'simliklarni geografik areali.
M5	O'simliklar sistematikasining ekologik muhitlar bilan bog'liqligi

M6	O'simliklar sistematikasi va o'simliklarni aniqlashni o'rganish.
M7	O'simliklar sistematikasi. Tuban o'simliklar
M8	Qirqbo'g'imlilar bo'limi-Equisetophyta
M9	Paprotniksimonlar bo'limi-Polypodiophyta
M10	Urug'li o'simliklar-Spermatophyta
M11	Ochiq urug'lilar bo'limi-Gymnospermae
M12	Qizilchadoshlar oilasi - Ephedraceae
M13	Ginkgodoshlar oilasi - Ginkgoaceae
M14	Sarvdoshlar oilasi - Cupressaceae
M15	Magnoliyadoshlar oilasi - Magnoliaceae
M16	Zirkdoshlar oilasi – Berberidaceae
M17	Ayiqtovondoshlar oilasi - Ranunculaceae
M18	Ko'knordoshlar oilasi - Papaveraceae
M19	Sho'radoshlar oilasi – Chenopodiaceae
M20	Ziradoshlar va Jiydadoshlar oilasi
M21	Yong'oqdoshlar oilasi - Juglandaceae
M22	Dalachoydoshlar oilasi - Hypericaceae
M23	Xurmodoshlar, safsandoslar oilasi - Ebenaccac
M24	Qovoqdoshlar oilasi – Cucurbitaceae
M25	Kovuldoshlar oilasi - Capparaceae
M26	Karamdoshlar oilasi - Brassicaceae
M27	Gulxayridoshlar oilasi – Malvaceae
M28	Ra'nodoshlar oilasi – Rosaceae
M29	Burchoqdoshlar oilasi - Fabaceae
M30	Yalpizdoshlar – Lamiaceae va Qoqidoshlar -Asteraceae oilalari

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)

A1	O'simliklar sistematikasi tahlili va lotincha (nomenklatura) nomlarni o'qish qoidalari.
A2	Qirqbo'g'imdoslar va Qirquqloqdoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A3	Qizilchadoshlar va Sarvdoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A4	Zirkdoshlar va Ayiqtovondoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A5	Ko'knordoshlar va Shotaradoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlil va o'rganish qoidalari.
A6	Tutdoshlar va Gazandadoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A7	Yong'oqdoshlar va Qayindoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A8	Sho'radoshlar va Torondoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A9	Qovoqdoshlar va Kovuldoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini

- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	M.X.Begmatova - SamDVMChBU, "Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar" kafedrasini mudiri, dotsent, biologiya fanlari falsafa doktori (PhD). B.S.Dustov – SamDVMChBU, "Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar" kafedrasini, assistant, biologiya fanlari falsafa doktori (PhD).
E-mail:	maloxatbegmatova@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar" kafedrasini
Taqrizchilar:	M.Hasanov –Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Botanika kafedrasini dotsenti, qishloq xo'jalikgi fanlari falsafa doktori (PhD). Y.Sh.Tashpulatov - Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti Dorivor o'simliklar va oziq-ovqat texnologiyasi kafedrasini mudiri dotsenti, biologiya fanlari falsafa doktori (PhD).

Mazkur Sillabus "Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar" kafedrasining 2025 yil "26" 08.1 sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2025 yil "26" 08.1 sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Sh.Qurbanov

Fakultet dekani

A. Nurniyozov

Kafedra mudiri

M. Begmatova

Tuzuvchilar

M. Begmatova

B. Dustov

mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

d) 3 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

e) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;

	tahlili va o'rganish qoidalari.
A10	Karamdoshlar, Gulxayridoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A11	Ra'nodoshlar oilasi turkumi turlarini nomenklaturasini.
A12	Dukkaddoshlar va Toshbaqatoldoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A13	Zig'irdoshlar va Yoronguldoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A14	Ziradoshlar va Jiydaddoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A15	Ruyandoshlar, Zaytundoshlar va ituzumdoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A16	Yalpizdoshlar va Qoqidoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A17	Piyozdoshlar va Gulsafsardoshlar oilasi turkumi turlari nomenklaturasini tahlili va o'rganish qoidalari.
A18	Dorivor o'simlik turkumi va turlarini aniqlash usullari.
A19	Na'matak turkumi turlarini aniqlash usullari.
A20	Yalpiz turkumi turlarini aniqlash usullari.
A21	Mavrak turkumi turlarini aniqlash usullari.
A22	Jiyda turkumi turlarini aniqlash usullari.
A23	Ruyan turini aniqlash usullari.
A24	Zubturum turkumi turlarini aniqlash usullari.
A25	Toron turkumi turlarini aniqlash usullari.
A26	Buyimodaron turini aniqlash usullari.
A27	Qoqi - <i>Taraxacum L.</i> turkumi turlarini aniqlash usullari.
A28	Omonqora turini aniqlash usullari.
A29	Dalachoy turini aniqlash usullari.
A30	Moychechak turini aniqlash usullari.
A31	Arslonquyruq turlarini aniqlash usullari.
A32	Isiriq turini aniqlash usullari.
A33	Soya turini aniqlash usullari.
A34	Irg'ay turini aniqlash usullari.
A35	Qoraqat turini aniqlash usullari.
A36	Kanakunjut turini aniqlash usullari.
A37	Qatrong'i turini aniqlash usullari.
A38	Tugmachagul turini aniqlash usullari.
A39	Qurtana turini aniqlash usullari.
A40	Kovul turini aniqlash usullari.
A41	Qovoq turini aniqlash usullari.
A42	Xurmo, safsan turini aniqlash usullari.
A43	Yong'oq turini aniqlash usullari.
A44	Otquloq turini aniqlash usullari.
A45	Dorivor o'simliklar vegetativ ko'payish usullari.

Mashg'ulotlar shakli: Mustaqil ta'lim (MT)		
MT1	Jigarsimon yo'sinsimonlar (Marchatiopsida) sinfi.	6
MT2	Poya bargli yo'sinsimonlar (Bryopsida) sinfi.	6
MT3	Qirqbo'g'imtoifalar (Equisetophyta) bo'limi.	6
MT4	Qirqquloqtoifalar (Polypodiophyta) bo'limi.	6
MT5	Qarag'aytoifalar (Pinophyta) yoki ochiq urug'li (Gymnospermae) o'simliklar bo'limi.	6
MT6	Sagovniksimonlar (Cycadopsida) sinfi.	6
MT7	Ginkgosimonlar (Ginkgopsida) sinfi.	6
MT8	Magnoliyatoifalar (Magnoliophyta) yoki gulli, yopiq urug'li o'simliklar bo'limi.	6
MT9	O'simliklar sistematikasining qisqacha rivojlanish tarixi.	6
MT10	Taksonomik birliklar.	6
MT11	Ikki urug'pallalilar yoki magnoliyapsidalar (Magnoliopsida) sinfi.	6
MT12	Magnoliyadoshlar (Magnoliaceae) oilasi.	6
MT13	Ayiqtovonnomalar (Ranunculales) qabilasi	6
MT14	Zirkdoshlar (Berberidaceae) oilasi.	6
MT15	Ko'knornomalar (Papaverales) qabilasi.	6
MT16	Gazandanomalar (Urticales) qabilasi.	6
MT17	Nashadoshlar (Sannabinaceae) oilasi.	6
MT18	Yong'oqnomalar (Junglandales) qabilasi.	6
MT19	Chinniguldoshlar (Caryophyllaceae) oilasi.	4
MT20	Sho'radoshlar (Chenopodiaceae) oilasi.	4
MT21	Toronnomalar (Polygonales) qabilasi.	4
MT22	Qovoqdoshlar (Cucurbitaceae) oilasi.	4
MT23	Tutdoshlar (Moraceae) oilasi.	4
MT24	Kovulnomalar (Capparales) qabilasi.	4
MT25	Lolasimonlar (Liliopsida) yoki Bir urug'pallalilar (Monocotyledoneae) sinfi.	4
MT26	Sutlamadoshlar (Euphorbiaceae) oilasi.	4
MT27	Ranonomalar (Rosales) qabilasi.	2
MT28	Zig'irdoshlar (Linaceae) oilasi.	2
MT29	Ziradoshlar (Apiaceae) oilasi.	2
MT30	Yopiq urug'lilarning kelib chiqishi.	4
Jami:		150

Asosiy adabiyotlar	
1.	M.X. Begmatova, A.A. Elmurodov, Sh.Sh. Shernazarov, A.A. Nurniyozov "Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi" fanidan amaliy mashg'ulotlar uchun o'quv qo'llanma. "Fan ziyosi" nashriyoti Toshkent-2023. 204-bet
2.	Hamdamov, I., Hamdamova, E. I., Suvonova, G. A., & Begmatova, M. Botanika va o'simliklar fiziologiyasi. (Botanika qismi) O'quv qo'llanma. Toshkent-2017. "Sano-standart" nashriyoti, 245-247 bet.
3.	P. Prator, M. M. Nabiyeu "O'zbekiston yuksak o'simliklarining zamonaviy tizimi" O'quv qo'llanma. "O'qituvchi" nashriyot-matbaa ijodiy uyi Toshkent – 2007
4.	Folk medicine medicinal plants AQSH Baylor College of Medicine, QS-201, THE233, ARWU 2020.11page
5.	Shipunov, Alexey. Introduction to Botany. June 7, 2021 version. 192 pp. URL: http://ashipunov.info/shipunov/school/biol_154/
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021.– 52 bet.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021.– 36 bet.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. – 416 bet.
4.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohatlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2023. – 398 bet.
5.	Mirziyoyev Sh.M. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. Toshkent "O'zbekiston" 2024. – 481 bet.
6.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
7.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
8	Abu Ali ibn Sino. Tib qonunlari. 2-kitob. Toshkent. 1994. 210 bet.
9	Kimon Hadjibiros.Ecology and Applied Environmental. 2014 by Taylor & Francis Group, LLC CRC Press is an imprint of Taylor & Francis Group, an Informa business. 268-pp.
Axborot manbaalari	
1.	www.Ziyo.net .
2.	www.uralrti.ru .
3.	www.twirpx.com

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi